

Seriál denníka **SME** / Ľudské telo (34)

Reč jazyka a reč tela

Reč je verbálnym prejavom jazyka a zahŕňa artikuláciu – spôsob, akým človek tvorí slová. Komunikácia však môže prebiehať aj bez slov: gestami, mimikou či znakovou rečou. A napokon, aj mčanie môže byť veľavravné.

Jazyk a reč

Orgány, pomocou ktorých dokážeme rozprávať, sú od jazyka, ktorým rozprávame, nezávislé – podobne ako telegraf nemá vplyv na obsah kódu, ktorý čezen posielame. Lingvisti prirôvnávajú jazyk (verbálnu komunikáciu, ktorá má takmer vždy aj písanú podobu) k symfónii, ktorá existuje nezávisle od toho, kto ju hrá. Hlasivky sú podobné hudobnému nástroju. Sú to svalové záhyby, ktoré sa pri tvorení zvuku otvárajú a zatvárajú. Sú ovládané vôľou a zvuk, ktorý tvoria, je pri reči upravovaný jazykom a perami. Pri mčaní sú uvoľnené, aby v dýchacích cestách nebránili v dýchovnému a vydychovanému vzduchu.

Pažerák
Privádza vzduch do hlasiviek, vytlačovaný bránicou.

A Dýchanie

Hlasivky sú uvoľnené a tvoria prechod pre vzduch z pľúc a do pľúc.

B Zvučenie

Hlasivky sa napnú vo zvislej polohe nad hrtanom. Zahatajú cestu vydychovanému vzduchu, ktorý sa cez ne pretláča a tým ich rozkmitáva. Kmitanie hlasiviek vytvára zvuk – hlas človeka.

Nosná dutina
Ozvučná dutina hlasu.

Ústna dutina
Pomáha hlasu znieť.

Jazyk
Upravuje zvuk zmenou svojej polohy a tvaru.

Pery
Upravujú zvuk zmenou svojho tvaru.

Hrtan
Sú v ňom uložené hlasivky.

Priedušnica
Zabezpečuje prechod vzduchu.

Reč tela

Človek je schopný vyjadrovať sa mimikou vďaka 30 svalom, ktoré pri stiahnutí natahujú rôzne časti tváre. Väčšina z nich pracuje v pároch. Mimika človeka je do značnej miery reflexívna; gestá, grimasy a výrazy tváre sú

prirodzenou súčasťou hovoreného slova. Používanie gest a mimiky však môže byť aj plne vedomé – učia sa to napríklad študenti herectva. Pantomima sa plne opiera o neverbálne vyjadrovanie významov.

Brocova oblasť
Riadi pohyby pier a jazyka.

Vizuálne centrum
Prijíma a analyzuje nervové impulzy z očí.

Wernickeho oblasť
Dekoduje reč: premeňa jazyk na konkrétne významy.

Výrazy tváre
Svaly tváre slúžia aj na vyjadrovanie emócií.

Mračenie
Sťahujú sa zmiaršťovacie svaly pod obočím.

Prekvapenie
Sťahujú sa svaly na čele.

Úsmev
Sťahujú sa líčne svaly, napínače kútikov a niekedy aj svaly okolo očí.

Zdroj: Soľ 190, preložil Samo Trnka

V nasledujúcej časti seriálu Ľudské telo: Centrálny nervový systém